Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

16. juuli 2026*

Eelotsusetaotlus – Euroopa Liidu finantshuvide kaitse – ELTL artikli 325 lõige 1 – Tõhus kohtulik kaitse liidu õigusega hõlmatud valdkondades – ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik – Raamatupidamisliku vastutuse menetlus – Liikmesriigi territooriumi ühe osa iseseisvuspüüdlus – Amnestiaseadus, mis puudutab tegusid, mille eest tekib avaliku sektori vahendeid puudutav vastutus – Vastutuse lõppemine maksimaalse kahekuulise tähtaja jooksul, ilma et hinnataks süü puudumise tõendamiseks esitatud väiteid ja tõendeid ning kuulataks ära kõik menetlusosalised – Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23 esimene lõik – Põhikohtuasjas menetluse peatamine liikmesriigi kohtu poolt, kes esitab Euroopa Kohtule ELTL artikli 267 alusel eelotsusetaotluse

Kohtuasjas C-523/24,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Tribunal de Cuentase (kontrollikoda, Hispaania) 29. juuli 2024. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 30. juulil 2024, menetluses

**Sociedad Civil Catalana, Asociación Cívica y Cultural (SCC),**

**Ministerio Fiscal**

*versus*

**RAS,**

**AAT,**

**IGA,**

**ARMG,**

**ANMG,**

**NMF,**

**ARM,**

**LBC jt,**

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

**JTN,**

**JNB,**

**TPR,**

**OJV jt,**

**MAB,**

**JMSI,**

**LPG,**

**CPO,**

**CPC,**

**ACO,**

**AMC,**

**ACJ,**

**FGS,**

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident T. von Danwitz (ettekandja), kodade presidendid F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos, M. Condinanzi ja F. Schalin ning kohtunikud S. Rodin, E. Regan, N. Piçarra, A. Kumin, M. Gavalec, S. Gervasoni, N. Fenger ja R. Frendo,

kohtujurist: D. Spielmann,

kohtusekretär: ametnik L. Carrasco Marco,

arvestades kirjalikku menetlust ja 15. juuli 2025. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Sociedad Civil Catalana, Asociación Cívica y Cultural (SCC), esindajad: *abogados* J. R. Chapapría García de Otazo ja M. de Diego Martínez,

– Ministerio Fiscal, esindaja: prokurör M. Martín-Granizo Santamaría,

– RAS, AAT, IGA, ARMG, ANMG, NMF ja ARM, esindajad: *procurador* E. Centeno Ruiz ja *abogado* F. Homs Molist,

– LBC jt ning JTN, esindajad: *procurador* E. Centeno Ruiz ja *abogada* M. Barnola Sarri,

– OJV jt, esindajad: *procurador* R. Blanco ja *abogado* M. Marsal Ferret,

– MAB, esindaja: *abogado* J. Cabré Trias,

– JMSI, esindaja: *abogada* I. Elbal Sánchez,

– LPG, CPC ja ACO, esindaja: *abogado* G. Boyé Tuset,

– AMC, esindaja: *abogado* J. Tornos Mas,

– ACJ, esindajad: *abogados* M. Campa Escudero ja C. Monguilod Agustí,

– Hispaania valitsus, esindaja: A. Gavela Llopis,

– Euroopa Komisjon, esindajad: C. Valero, C. Urraca Caviedes ja M. Wasmeier,

olles 13. novembri 2025. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

**kohtuotsuse**

1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada esiteks nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrust (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT 1995, L 312, lk 1; ELT eriväljaanne 01/01, lk 340), teiseks ELTL artikleid 267 ja 325 ning ELL artiklit 2, artikli 4 lõiget 3 ja artikli 19 lõike 1 teist lõiku, kolmandaks Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23 esimest lõiku, neljandaks Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikleid 20, 21 ja 47, viiendaks õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtteid ning kuuendaks Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK“) artiklit 6.

2 Taotlus on esitatud Sociedad Civil Catalana, Asociación Cívica y Culturali (edaspidi „SCC“) ja Ministerio Fiscali (prokuratuur, Hispaania) alustatud avaliku sektori vahendeid haldavate isikute vastutust käsitlevas põhjendamatu puudujäägi katmise menetluses (edaspidi „põhjendamatu puudujäägi katmise menetlus“), mida viiakse läbi Generalitat de Cataluña (Kataloonia autonoomse piirkonna valitsus, Hispaania) (edaspidi „Generalitat“) 35 endise liikme RAS-i, AAT, IGA, ARMG, ANMG, NMF-i, ARM-i, LBC jt, JTN-i, JNB, TPR-i, OJV jt, MAB, JMSI, LPG, CPO, CPC, ACO, AMC, ACJ-i ja FGS-i suhtes ning mille ese on avaliku sektori vahendite haldamine nende isikute poolt aastatel 2011–2017 Kataloonia iseseisvusliikumise kontekstis.

## Õiguslik raamistik

### *Liidu õigus*

#### *EL leping*

3 ELL artiklis 2 on sätestatud:

„[Euroopa L]iit rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine. Need on liikmesriikide ühised väärtused ühiskonnas, kus valitsevad pluralism, mittediskrimineerimine, sallivus, õiglus, solidaarsus ning naiste ja meeste võrdõiguslikkus.“

4 ELL artikli 4 lõikes 3 on ette nähtud:

„Kooskõlas lojaalse koostöö põhimõttega abistavad liit ja liikmesriigid täielikus vastastikuses austuses üksteist aluslepingutest tulenevate ülesannete täitmisel.

Liikmesriigid kasutavad kõiki asjakohaseid üld- või erimeetmeid, et tagada aluslepingutest või liidu institutsioonide õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmine.

Liikmesriigid aitavad kaasa liidu ülesannete täitmisele ja hoiduvad kõigist meetmetest, mis võiksid ohustada liidu eesmärkide saavutamist.“

5 ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus on sätestatud:

„Liikmesriigid näevad ette tulemusliku õiguskaitse tagamiseks vajaliku kaebeõiguse liidu õigusega hõlmatud valdkondades.“

#### *EL toimimise leping*

6 ELTL artiklis 267 on sätestatud:

„Euroopa Liidu Kohus on pädev tegema eelotsuseid, mis käsitlevad:

a) aluslepingute tõlgendamist;

b) liidu institutsioonide, organite või asutuste õigusaktide kehtivust ja tõlgendamist.

Kui selline küsimus antakse liikmesriigi kohtusse, võib see kohus, kui ta leiab, et otsuse tegemiseks on vaja kõnealune küsimus lahendada, taotleda sellekohast eelotsust kohtult.

[…]“.

7 ELTL artiklis 325 on sätestatud:

„1. Liit ja liikmesriigid võitlevad pettuste ja muu liidu finantshuve kahjustava ebaseadusliku tegevuse vastu käesoleva artikli kohaselt võetavate meetmetega, mis toimivad tõkestavalt ja tagavad liikmesriikides ning liidu institutsioonides, organites ja asutustes tõhusa kaitse.

[…]“.

*Harta*

8 Harta VI jaotis „Õigusemõistmine“ sisaldab artiklit 47 „Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele“, milles on sätestatud:

„Igaühel, kelle liidu õigusega tagatud õigusi või vabadusi rikutakse, on selles artiklis kehtestatud tingimuste kohaselt õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus.

Igaühel on õigus õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus. […]

[…]“.

*Euroopa Liidu Kohtu põhikiri*

9 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23 esimeses lõigus on sätestatud:

„[ELTL] artiklis 267 nimetatud kohtuasjade puhul teavitab liikmesriigi kohus, kes peatab menetluse ja saadab asja Euroopa Kohtusse, Euroopa Kohut oma otsusest. Seejärel teavitab Euroopa Kohtu kohtusekretär otsusest pooli, liikmesriike, Euroopa Parlamenti, [Euroopa Liidu N]õukogu, [Euroopa K]omisjoni ja Euroopa Keskpanka, samuti liidu institutsioone, organeid või asutusi, kes on vastu võtnud õigusakti, mille kehtivus või tõlgendamine on vaidlustatud.“

*Määrus nr 2988/95*

10 Määruse nr 2988/95 artikli 1 lõikes 2 on sätestatud:

„„Eeskirjade eiramine“ tähendab ühenduse õiguse mis tahes sätte rikkumist ettevõtja tegevuse või tegevusetuse kaudu, mis kahjustab või kahjustaks ühenduste üldeelarvet või nende juhitavaid eelarveid kas otse ühenduste nimel kogutud omavahenditest laekunud tulu vähenemise või kaotamise või põhjendamatu kuluartikli tõttu.“

## *Hispaania õigus*

*Põhiseadus*

11 Hispaania põhiseaduse (Constitución española, edaspidi „põhiseadus“) artiklis 136 on sätestatud:

„1. Tribunal de Cuentas [(kontrollikoda)] on riigi ja avaliku sektori raamatupidamise ja majanduse juhtimise kontrolli eest vastutav kõrgeim organ.

Ta allub otseselt Cortes Generalesile [(Hispaania parlament)] ning täidab riigi üldkonto analüüsimise ja kontrollimise osas oma ülesandeid parlamendi antud volituste alusel.

2. Riigi ja riigi avaliku sektori raamatupidamisarvestus on allutatud Tribunal de Cuentasele [(kontrollikoda)] ning ta kontrollib seda.

[…]

3. Tribunal de Cuentase [(kontrollikoda)] liikmetel on samasugune sõltumatus ja ametist tagandamise keeld ning nende suhtes kehtivad samad ametikitsendused nagu kohtunikele.

4. Tribunal de Cuentase [(kontrollikoda)] koosseisu, korraldust ja ülesandeid reguleerib konstitutsiooniline seadus.“

*LOTCU*

12 12. mai 1982. aasta konstitutsioonilise seaduse 2/1982 kontrollikoja kohta (Ley Orgánica 2/1982 del Tribunal de Cuentas) (*BOE* nr 121, 21.5.1982, lk 13290; edaspidi „LOTCU“) artiklis 5 on sätestatud, et „[Tribunal de Cuentas (kontrollikoda)] täidab oma ülesandeid täiesti sõltumatult ja järgides õiguskorda“.

13 LOTCU artiklis 15 on ette nähtud:

„1. Avaliku sektori vahendeid puudutav kohtumenetlus, mis kuulub [Tribunal de Cuentase (kontrollikoda)] pädevusse, toimub seoses raamatupidamisaruannetega, mida peavad esitama isikud, kes koguvad, kontrollivad, juhivad, hoiavad, haldavad või kasutavad avaliku sektori vara või rahalisi või muid vahendeid.

2. Avaliku sektori vahendeid puudutav kohtualluvus hõlmab avaliku sektori rahalisi vahendeid või väärtpabereid ning nende haldamise tagamiseks võetud lisakohustusi.“

14 LOTCU kohaldatavas redaktsioonis on artikli 30 lõige 2 sõnastatud järgmiselt:

„Tribunal de Cuentase [(kontrollikoda)] raamatupidamisnõunikud on sõltumatud ja neid ei saa ametist tagandada.“

15 LOTCU artikli 33 lõikes 1 on sätestatud:

„Tribunal de Cuentase [(kontrollikoda)] liikmete suhtes kehtivad samad töövõimetuse, ametikitsenduste ja keeldude alused, mis on ette nähtud kohtunikele konstitutsioonilises kohtusüsteemi seaduses [(Ley orgánica del Poder Judicial)].“

16 LOTCU artiklis 36 on sätestatud:

„Tribunal de Cuentase [(kontrollikoda)] presidenti ja raamatupidamisnõustajaid võib ametist vabastada üksnes nende ametiaja lõppemise, Hispaania parlamendi heaks kiidetud ametist lahkumise, töövõimetuse, ametikitsenduste või ametikohustuste olulise rikkumise tõttu.“

*LFTCU*

17 5. aprilli 1988. aasta seaduse 7/1988 kontrollikoja toimimise kohta (Ley 7/1988 de Funcionamiento del Tribunal de Cuentas; *BOE* nr 84, 7.4.1988, lk 10459; edaspidi „LFTCU“) artiklis 24 on sätestatud:

„Tribunal de Cuentase [(kontrollikoda)] liikmed täidavad oma ülesandeid kooskõlas nende ametiga kaasnevate erapooletuse ja väärikuse põhimõtetega, tagavad neile usaldatud asjade hoolika ja tõhusa

menetlemise, osalevad kõigil täiskogu istungitel ja komiteede koosolekutel, kuhu neid on kutsutud, ning nende suhtes ei saa algatada menetlust seoses nende kohustuste täitmisel avaldatud arvamustega.

President ja liikmed on kohustatud end taandama asjadest, mis puudutavad üksusi, mille juhtimises, nõustamises või haldamises nad on osalenud või millega nad ise või nende pereliikmed kuni teise sugulus- või hõimlusastmeni on jaganud mis tahes huvi.“

18 LFTCU artiklis 60 on sätestatud:

„1. Kontrollikoja kohus teeb otsuse poolte nõuete ja argumentide piires.

2. Kui aga selle kohtu organ leiab otsuse tegemise ajal, et pooled ei ole talle esitatud küsimust võib-olla nõuetekohaselt hinnanud seetõttu, et muud põhjused võivad olla avaliku sektori vahenditest tuleneva vastutuse hagi aluseks või sellele vastuväiteks, teatab ta sellest puudutatud pooltele määrusega, milles ta esitab oma arvamuse, teatades samas, et see ei mõjuta lõplikku otsust, ja annab nendele pooltele argumentide esitamiseks ühise tähtaja, mis ei ületa kümmet päeva, peatades vajaduse korral asja lahendi tegemise tähtaja.“

*LOA*

19 10. juuni 2024. aasta konstitutsioonilise seaduse 1/2024, mis käsitleb amnestiat Kataloonias institutsioonilise, poliitilise ja sotsiaalse olukorra normaliseerimiseks (Ley Orgánica 1/2024 de amnistía para la normalización institucional, política y social en Cataluña; *BOE* nr 141, 11.6.2024, lk 67764) (edaspidi „LOA“), preambul on sõnastatud järgmiselt:

„I

[…]

Euroopa Liidu õiguse seisukohast on amnestia instituut täielikult tunnustatud. […]

Nii ei ole Euroopa Liidu Kohus oma [29. aprilli 2021. aasta kohtuotsuses X (Euroopa vahistamismäärus – *ne bis in idem*) (C-665/20 PPU, EU:C:2021:339)] mitte ainult tunnistanud amnestia andmise võimalust, vaid näinud ka ette, et amnestia eesmärk on kaotada sellega hõlmatud tegude kriminaalõiguslik laad, mistõttu süüteo suhtes ei saa enam kriminaalmenetlust läbi viia, ja kui selle eest on juba mõistetud karistus, lõpetatakse selle täideviimine, mis järelikult tähendab põhimõtteliselt, et mõistetud karistust ei saa enam täide viia. Hiljuti on Euroopa Kohus oma [16. detsembri 2021. aasta kohtuotsuses AB jt (amnestia tühistamine) (C-203/20, EU:C:2021:1016)] näinud ette võimaluse lõpetada kriminaalmenetlused ja lõpetada karistuste kandmine kohtuotsustega, mis tehti seadusandliku menetluse tulemusel antud amnestia alusel.

Samamoodi on Euroopa Inimõiguste Kohus tunnustanud amnestia õiguspärasust ja poliitilist otstarbekust, määratledes piirina inimõiguste rasked rikkumised, kuna need on teod, mida ei saa välja jätta riigi kohustusest neid menetleda ja nende eest karistada (eelkõige [EIK 27. mai 2014. aasta kohtuotsus Marguš *vs.* Horvaatia, CE:ECHR:2014:0527JUD000445510]).

Omalt poolt on nii Euroopa Nõukogu kui ka Euroopa Nõukogu komisjon „Demokraatia õiguse kaudu“ (nn Veneetsia komisjon) oma 8. ja 9. märtsi 2013. aasta täiskogu istungil vastu võetud soovituses CM/Rec (2010) 12 ja arvamuses nr 710/2012 (CDL-AD(2013)009) samuti selgitanud selliste meetmete nagu amnestia õiguspärasust ja kooskõla kohtuotsustega.

[…]

V

[…]

Teiselt poolt peab erandit kehtestav seadus olema niisugune, et kui see jätab üldistes huvides konkreetses kontekstis aset leidnud sündmused kehtivate õigusnormide kohaldamisalast välja, tühistavad kohtud, kes viivad käesoleva seaduse vastuvõtmise ajal läbi selle seaduse kohaldamisalasse kuuluvat menetlust, varem võetud õigusi piiravad meetmed viivitamata, isegi selle menetluse võimaliku peatamise korral. Õiguste ja vabaduste teostamise piiramine peab nimelt alati vastama [EIÕKs], [hartas] ja [põhiseaduses] sätestatud nõuetele, tagamaks, et õiguste ja vabaduste piirangutel on kindel õiguslik alus.

See on kooskõlas põhiseaduse artiklis 163 ette nähtud põhiseaduslikkuse järelevalve ja [ELTL] artiklis 267 ette nähtud eelotsuse taotlemise korraga. Lisaks tuleb meelde tuletada, et käesolevate sätetega reguleeritud mehhanismide võimalik rakendamine ei mõjuta seaduste kehtivust ega tõhusust.

[…]

Kokkuvõttes on käesoleva seaduse eesmärk tagada õiguskindlus, seaduslikkuse põhimõtte järgimine ja õiguslik raamistik põhiõiguste erapooletuks kaitseks, võttes arvesse soovitusi, mille andis Veneetsia komisjon oma 2013. aasta arvamuses, milles ta rõhutas, kui oluline on säilitada amnestia andmisel selge vahe seadusandliku ja kohtuvõimu vahel, mis tagab kohtusüsteemi autonoomia ja demokraatlike põhimõtete järgimise.

VI

[…]

Vastavalt sellele, mida märkis [Veneetsia komisjon] oma 11. märtsi 2013. aasta arvamuses, mis võeti vastu täiskogu 94. istungjärgul, on selline lähenemine – mis pealegi on abstraktne, kuna see ei eelda mingil juhul hinnangut sellele, kas esinevad faktilised asjaolud, mis võivad kuuluda emma-kumma erandi alla – tingimata vajalik. Seega tuleb seadusandlikul võimul kehtestada amnestia andmise kriteeriumid ja kohtul teha kindlaks konkreetsed isikud, kes kuuluvad seadusandja määratletud kohaldamisalasse.

[…]

Kooskõlas Veneetsia komisjoni suunistega on teod, mille suhtes võib amnestia anda, täpselt ja üksikasjalikult määratletud, et tagatud oleks õiguskindlus ja võrdsus seaduse ees. See täpsus on eriti oluline siis, kui tegemist on riigi vahendite omastamisega, ning see võimaldab selgelt eristada tegusid, mille suhtes võib amnestia anda, korruptsiooniga seotud tegudest, mille suhtes sellist meedet ei kohaldata.

[…]“.

20 LOA artiklis 1 „Objektiivne kohaldamisala“ on sätestatud:

„1. Amnestiat kohaldatakse järgmiste Kataloonias 9. novembril 2014 ja 1. oktoobril 2017 toimunud referendumite, nende ettevalmistamise või tagajärgede raames toime pandud tegude suhtes, mis tekitavad kriminaal- või haldusvastutuse või avaliku sektori vahendeid puudutava vastutuse, tingimusel, et need pandi toime ajavahemikus 1. novembrist 2011 kuni 13. novembrini 2023, ning samuti järgmiste tegude suhtes, mis pandi toime nimetatud ajavahemikus seoses nn Kataloonia iseseisvusprotsessiga, isegi kui need ei ole eespool nimetatud referendumitega seotud või pandi toime pärast nende toimumist:

a) Teod, mis on toime pandud kavatsusega nõuda, propageerida või saavutada Kataloonia eraldumist või iseseisvust, ning teod, mis on aidanud kaasa selliste eesmärkide saavutamisele.

   […]

   See hõlmab ka neid tegusid, mis on toime pandud era- või ametiisikuna eesmärgiga propageerida iseseisvuskava, koguda teavet ja omandada teadmisi sarnaste kogemuste kohta või saavutada see, et teised avaliku või erasektori üksused toetavad Kataloonia iseseisvumist.

   Samuti on hõlmatud teod, mis on otseselt või kaudselt seotud Kataloonias toimuva nn iseseisvusprotsessiga või selle juhtidega selle protsessi raames ning mille on toime pannud isikud, kes on ilmselgelt või tõendatult osutanud abi käesoleva punkti esimeses lõigus osutatud tegevuse eest vastutavatele isikutele, teinud nendega koostööd, andnud neile mis tahes nõu, esindanud neid, pakkunud neile kaitset või turvalisust või kogunud sel eesmärgil teavet.

b) Teod, mille eesmärk oli Kataloonias 9. novembril 2014 ja 1. oktoobril 2017 toimunud referendumite algatamine, propageerimine või korraldamine isikute poolt, kellel puudusid selleks volitused, või mille algatamine või korraldamine on tunnistatud ebaseaduslikuks, ning teod, mis aitasid kaasa nende referendumite toimumisele.

   […]

c) Mis tahes laadi allumatus, avaliku korra rikkumine, rünnakud võimu, selle esindajate ja avalike teenistujate vastu või vastupanu, mis pandi toime eesmärgiga võimaldada käesoleva artikli punktis b osutatud referendumi korraldamist, või nende tegude tagajärjed, samuti kõik muud sama kavatsusega toime pandud süüteod.

Igal juhul hõlmab see […] mis tahes muid tegusid, mis seisnesid ametiasutuste või avalike teenistujate poolt selliste seaduste, määruste või otsuste heakskiitmises või täitmises, mille eesmärk oli võimaldada, soodustada või abistada käesoleva artikli punktis b osutatud referendumi korraldamist.

[…]

2. Kriminaal- või haldusvastutuse või avaliku sektori vahendeid puudutava vastutuse aluseks olevate tegude suhtes, millele kohaldatakse käesoleva artikli lõike 1 alusel amnestiat, kohaldatakse seda sõltumata nende toimepanemise staadiumist, hõlmates ettevalmistavaid tegusid, ning sõltumata sellest, kas asjaomane isik oli täideviija või osavõtja.

[…]“.

21 LOA artikli 2 „Erandid“ punktis e on ette nähtud:

„Igal juhul ei kohaldata artiklis 1 ette nähtud amnestiat:

[…]

e) süütegudele, mis kahjustavad Euroopa Liidu finantshuve.“

22 LOA artiklis 3 on sätestatud:

„Käesoleva seaduse alusel välja kuulutatud amnestia toob kaasa kriminaal-, haldus- või avaliku sektori vahenditega seotud vastutuse lõppemise käesolevas jaotises sätestatud tingimustel.“

23 LOA artikli 8 „Mõju tsiviilvastutusele ja avaliku sektori vahendeid puudutavale vastutusele“ lõikes 3 on sätestatud:

„[…] kohtueelse menetluse või esimese astme menetluse käigus võetud esialgse õiguskaitse abinõude kohaldamine lõpetatakse.“

24 LOA artiklis 10 „Eelisjärjekorras ja kiire menetlemine“ on ette nähtud:

„Amnestiat tuleb igas asjas kohaldada käesolevas seaduses kindlaks määratud kohtu-, haldus- või raamatupidamisorganil, kes võtab eelisjärjekorras ja kiiresti vastu asjakohased otsused kooskõlas käesoleva seadusega, olenemata asjaomase haldus- või kohtumenetluse või avaliku sektori vahendeid puudutava menetluse staadiumist.

Otsused tehakse maksimaalselt kahe kuu jooksul, ilma et see piiraks edasikaebamist, millel ei ole peatavat toimet.“

25 LOA artikli 13 „Avaliku sektori vahendeid puudutav menetlus“ lõikes 3 on sätestatud:

„Kui [Tribunal de Cuentases (kontrollikoda)] toimuv avaliku sektori vahendeid puudutava vastutuse tuvastamise menetlus on esimeses või apellatsiooniastmes pooleli, teevad selle kohtu pädevad organid pärast prokuratuuri ja nende avaliku sektori asutuste ärakuulamist, keda on amnestia esemeks olevate tegudega seotud avaliku sektori vahendite vähenemisega kahjustatud, otsuse, millega vabastatakse menetlusele allutatud füüsilised või juriidilised isikud avaliku sektori vahendeid puudutavast vastutusest, kui need asutused ei ole sellele vastu.“

## Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

26 SCC ja prokuratuur esitasid vastavalt 17. veebruaril 2022 ja 13. aprillil 2022 Tribunal de Cuentasele (kontrollikoda), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus, kaebused, milles nad palusid põhjendamatu puudujäägi katmise menetluses tuvastada, et Generalitati vara arvel on tekkinud kahju, ja kinnitada, et nimetatud kahju toob kaasa põhikohtuasja vastustajate otsese vastutuse avaliku sektori vahendite valdkonnas. SCC ja prokuratuur paluvad sellega seoses kohustada põhikohtuasja vastustajaid maksma Generalitati eelarvesse tagasi nende kaebuses nimetatud konkreetsed summad, mis määrati kindlaks olenevalt nende osalemisest talle kahju tekitamises.

27 SCC ja prokuratuur hindasid selle kahju suuruseks vastavalt 5 309 807,02 eurot ja 3 429 342,43 eurot.

28 Eelotsusetaotlusest nähtub, et SCC ja prokuratuuri hinnangul tulenes see kahju teatavatest kuludest, mille võib jagada kahte kategooriasse – nimelt, esiteks kulud, mis tehti selleks, et viia 1. oktoobril 2017 läbi ebaseaduslik referendum Kataloonia sõltumatuse küsimuses, ja teiseks kulud, mis tehti Generalitati „välistegevuse“ arendamiseks aastatel 2011–2017 ehk selleks, et propageerida Kataloonia sõltumatust rahvusvahelisel tasandil sellel ajavahemikul.

29 Täpsemalt hõlmavad referendumi korraldamisel kantud kulud sisuliselt järgmisi kuluartikleid: esiteks rahvahääletusel vabatahtlike osalemist organiseerida võimaldavate tarkvara ja IT-rakenduste soetamise kulud, teiseks reklaamikulud, kolmandaks välismaal elavate valijate registri loomise kulud, neljandaks kulutused plakatitele, viiendaks referendumi korraldamiseks vajalike vahendite (hääletussedelid, loendus, valimisjaoskondade liikmete kokkukutsumine) hankimise kulud, kuuendaks referendumi jaoks avaliku sektori ruumide kasutamisest tulenenud kulud, seitsmendaks kulud, mis on seotud Generalitati mainekampaaniatega välismaal, kaheksandaks kulud, mis on seotud Euroopa Parlamendi liikmete kutsumisega külastama Kataloniat rahvahääletusele eelnenud päevadel, ning üheksandaks rahvusvaheliste ekspertide ja vaatlejate kaasamisega seotud kulud.

30 Generalitati „välistegevuse“ arendamiseks tehtud kulud aastatel 2011–2017 hõlmavad sisuliselt järgmisi kuluartikleid: esiteks Secretaría d'Acció Exterior i Unió Europea (Generalitati välistegevuse ja Euroopa Liidu sekretariaat, Hispaania) kulud seoses aruannete tellimisega rahvusvaheliste lepingute kohta, mille osaline Hispaania Kuningriik on, teiseks Generalitati eri välisdelegatsioonide kulud, kolmandaks Consejo de Diplomacia Pública de Cataluña (Kataloonia avaliku diplomaatia nõukogu, Hispaania) kulutused suveräänsuse taotlemise protsessi propageerimiseks.

31 Põhjendamatu puudujäägi katmise menetluse uurimise staadiumis kohaldati esialgset õiguskaitset, mis seisnes 4 146 274,97 euro suuruse tagatissumma maksmises vastutuse tõttu asjaolude eest, mis olid seotud ebaseadusliku referendumi korraldamiseks tehtud kulutustega, ning 5 422 411,10 euro suuruse pangagarantii esitamises vastutuse tõttu asjaolude eest, mis olid seotud Generalitati „välistegevuse“ arendamiseks tehtud kulutustega.

32 Eelotsusetaotluse esitanud kohus teatas 29. mai 2024. aasta menetlusmääruses, et kohtulik arutamine on lõpetatud ja asja üle hakatakse nõu pidama.

33 11. juunil 2024 jõustus LOA, mille artiklis 3 on ette nähtud, et sellega antav amnestia toob kaasa kriminaal-, haldus- või avaliku sektori rahaliste vahenditega seotud vastutuse lõppemise selles sätestatud tingimustel.

34 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et ta peab kontrollima, kas LOAs ette nähtud tingimused on põhikohtuasja asjaoludel täidetud. Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb siiski, kas see seadus on liidu õigusega kooskõlas.

35 Esiteks märgib ta, et see, et LOA kohaldamisalast jäetakse selle artikli 2 punkti e alusel välja „süüteod, mis kahjustavad Euroopa Liidu finantshuve“, tähendab, et amnestia võib hõlmata tegusid, mis ei kvalifitseeru süütegudeks, kuid mis mõjutavad liidu finantshuve, näiteks teod, mille eest tekib avaliku sektori vahendeid puudutav vastutus ja mida on nimetatud LOA artikli 1 lõike 1 punktides a–c koostoimes muu hulgas selle artikli 1 lõikega 2. Sellise amnestia andmine võib aga olla vastuolus mõistele „Euroopa Liidu finantshuvide kaitse“ Euroopa Kohtu antud laia tõlgendusega.

36 Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab, et LOA artikli 1 lõike 1 punktide a–c sätted koostoimes muu hulgas selle artikli 1 lõikega 2 ja selle seaduse artikli 2 punktiga e võivad samuti rikkuda ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõtet, kuna need võivad kaasa tuua Generalitati vara ebaseaduslikust haldamisest tuleneva vastutuse lõppemise ja seega puutumatuse avaliku sektori vahendite valdkonnas. Kuna liidu õiguse üks peamisi eesmärke on vältida karistamatust pettuse ja korruptsiooni valdkonnas, leiab see kohus, et LOA asjasse puutuvaid sätteid arvestades on selle eesmärgi tõhusust keeruline tagada.

37 Teiseks näeb LOA artikkel 10 ette eelisjärjekorras läbiviidava ja lihtsustatud menetluse ning nõude, et asi lahendataks kahekuulise tähtaja jooksul, ning et otsuse edasikaebamisel ei ole peatavat toimet. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul võib aga selline säte rikkuda harta artiklit 47, kuna see tähtaeg ei pruugi võimaldada teha menetlustoiminguid LOAs ette nähtud tingimuste täidetuse kindlakstegemiseks.

38 Kolmandaks seab LOA artikli 13 lõike 3 lõpuosa raamatupidamisliku vastutuse lõppemise kohta lõpliku otsuse tegemise tingimuseks üksnes kannatanust avaliku sektori üksuse vastuseisu puudumise, nägemata siiski ette mehhanismi juhuks, kui põhjendamatu puudujäägi katmise menetluse algatanud pooled väljendavad oma vastuseisu. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on aga tekkinud küsimus, kas see reegel on kooskõlas põhimõttega, mille kohaselt tuleb pidada tõhusat ja hoiatavat võitlust pettuste ja muu liidu finantshuve kahjustava ebaseadusliku tegevuse vastu.

39 Neljandaks võivad LOA artikli 1 lõike 1 punktid a–c koostoimes selle seaduse artikli 1 lõigetega 2–4 ja artikli 2 punktiga e rikkuda õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtteid, kuna selle seaduse kohaldamisala on ebamäärane.

40 Viiendaks võib selline õiguskindluse põhimõtte rikkumine viia harta artiklites 20 ja 21 ning ELL artiklis 2 sätestatud võrdsuse ja diskrimineerimiskeelu põhimõtete riiveni.

41 Kuuendaks kahtleb eelotsusetaotluse esitanud kohus selles, kas LOA artikli 8 lõige 3, mille kohaselt tuleb liidu finantshuvide kaitseks riigisiseses õiguses ette nähtud esialgne õiguskaitse lõpetada, on kooskõlas õigusega õiglasele kohtulikule arutamisele ja tõhusa kohtuliku kaitse põhimõttega.

42 Seitsmendaks võib selle seaduse artikli 13 lõige 3, mis näeb ette avaliku sektori vahendeid puudutavast vastutusest vabastamise esimese astme menetluses kõiki menetluseosalisi ära kuulamata, piirata kõigil pooltel olevat õigust õiglasele kohtulikule arutamisele ja eelotsusetaotluse esitanud kohtu õigust täita õigusemõistmise funktsiooni.

43 Kaheksandaks soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas LOA artikli 8 lõige 3, artikkel 10 ja artikli 13 lõige 3 koostoimes selle seaduse preambuliga ei kahjusta ELTL artiklis 267 ja Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23 esimeses lõigus ette nähtud eelotsusetaotluse tõhusust.

44 Neil asjaoludel otsustas Tribunal de Cuentas (kontrollikoda) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [määrust nr 2988/95], ELTL artiklit 325 („põhimõte, et tuleb pidada tõhusat ja hoiatavat võitlust pettuste ja muu liidu finantshuve kahjustava ebaseadusliku tegevuse vastu“) ja Euroopa Liidu lepingu artikli 4 lõiget 3 (lojaalse koostöö põhimõte) tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus avaliku sektori vahendeid puudutava vastutuse lõppemine, mis on ette

nähtud [LOA] artikli 1 lõike 1 punktides a[–]c, artikli 1 lõigetes 2[–]4 ning artikli 2 punktis e, kuna avaliku sektori vahendeid puudutava vastutusega, mida soovitakse kohaldada käesolevas [põhjendamatu puudujäägi katmise menetluses], kaasneb „liidu finantshuvide kahjustamine“ nii i) juhul, kui Euroopa Kohus tugineb mõiste „liidu finantshuvide kaitse“ kitsale tõlgendusele (mis hõlmab ainult liidu rahaliste vahendite haldamisel toime pandud ebaseaduslikke tegusid), kui ka ii) juhul, kui Euroopa Kohus annab nimetatud mõistele „laia tõlgenduse“ (mis hõlmab ka liikmesriigi rahaliste vahendite haldamisel toime pandud ebaseaduslikke tegusid, mis kahjustavad või võivad kahjustada liidu eelarvet)?

2. Kas juhul, kui Euroopa Kohus tugineb mõiste „liidu finantshuvide kaitse“ „kitsale tõlgendusele“, tuleb ELL artiklit 2 ja artikli 19 lõike 1 teist lõiku ning [harta] artiklit 47 tõlgendada nii, et nendega on vastuolus [LOA] artikkel 10, kuna otsuse tegemiseks selles sättes ette nähtud kahekuuline kohustuslik tähtaeg on vastuolus iga isiku õigusega asja kohtulikule arutamisele koos kõigi nõuetekohaste tagatistega „mõistliku aja jooksul“ ja avaldab asja menetlevale kohtule „välist survet“ olukorras, kus käesolevas [põhjendamatu puudujäägi katmise menetluses] on enne [LOA] kohaldamise üle otsustamist vaja teha mis tahes liiki täiendav menetlustoiming, et teha kindlaks kaebajate menetlusdokumentides osutatud kulutuste tegemiseks kasutatud avalike vahendite päritolu (liikmesriigi või liidu eelarve) või sihtotstarve (eelarveaastatel 2011–2017 Kataloonia iseseisvumise propageerimine väljaspool Hispaaniat)?

3. Kas ELTL artiklit 325 ja määrust nr 2988/95 koostoimes harta artikli 47 ning [EIÕK] artikliga 6 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus [LOA] artikli 13 lõike 3 lõpuosa, võttes arvesse, et nimetatud sättes ei ole ette nähtud mingit mehhanismi (menetlus, menetlustoiming vms) juhuks, kui avaliku sektori vahendeid puudutava kaebuse esitanud pooled (st käesolevas [põhjendamatu puudujäägi katmise menetluses] üksus SCC ja prokuratuur) võivad vastu olla avaliku sektori vahendeid puudutavast vastutusest vabastamisele esimese astme menetluses, vaid selles on ette nähtud ainult nõue, et vabastamisele ei ole vastu kahjustatud avaliku sektori üksused (käesoleval juhul [Generalitat], kes ei esitanud isegi avaliku sektori vahendeid puudutavat kaebust, mistõttu peeti teda nõuete esitamisest loobunuks)?

4. Kas õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtteid tuleb koostoimes ELTL artikli 325 ja määrusega nr 2988/95 tõlgendada nii, et nendega on vastuolus [LOA] artikli 1 lõike 1 punktid a[–]c koostoimes sama artikli lõigetes 2[–]4 sätestatuga, kuna selle seaduse esemelise, isikulise ja ajalise kohaldamisala ebaselge ja ebatäpne kindlaksmääramine võib käesolevas [põhjendamatu puudujäägi katmise menetluses] kaasa tuua selle, et asja menetlev kohus tuvastab, et avaliku sektori vahendeid puudutav vastutus, mis tuleneb liidu finantshuve kahjustavatest tegudest, mida ei ole [selle] seaduse kohaldamisalas tegelikult ette nähtud, on lõppenud?

5. Kas harta artikleid 20 ja 21 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus [LOA] artikli 1 lõike 1 punktid a[–]c koostoimes sama artikli lõigetes 2[–]4 ja selle seaduse preambulis sätestatuga, kuna [selle] seaduse kohaldamisala ebaselge ja ebatäpne kindlaksmääramine, mis võib kaasa tuua avaliku sektori vahendeid puudutava vastutuse põhjendamatu lõppemise, võib tekitada ka diskrimineeriva või ebavõrdse olukorra isikute jaoks, kelle avaliku sektori vahendeid puudutav vastutus on tuvastatud muudes põhjendamatu puudujäägi katmise menetlustes, seoses asjaoludega, mis on aset leidnud samal territooriumil (Kataloonia autonoomne piirkond) [sama] seaduse ajalisse kohaldamisalasse kuuluvas ajavahemikus?

6. Kas ELL artiklit 2 ja artikli 19 lõike 1 teist lõiku ning harta artiklit 47 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus [LOA] artikli 8 lõige 3, milles on ette nähtud esialgse õiguskaitse ühepoolne ja kohustuslik lõpetamine, jätmata kohtule mingit kaalutlusruumi erinevalt sellest, mis toimub muudes põhjendamatu puudujäägi katmise menetlustes, mille suhtes kohaldatakse [LFTCU] viite alusel [7. jaanuari 2000. aasta] tsiviilkohtumenetluse seadustikus [(Ley 1/2000, de Enjuiciamiento Civil; *BOE* nr 7, 8.1.2000, lk 575)] ette nähtud kaitsemeetmete üldkorda?

7. Kas ELL lepingu artiklit 2 ja artikli 19 lõike 1 teist lõiku, harta artiklit 47 ning [EIÕK] artiklit 6 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus [LOA] artikli 13 lõige 3 (avaliku sektori vahendeid puudutavast vastutusest vabastamine esimese astme menetluses), kuna nimetatud sättes ei ole ette nähtud avalikes huvides kaebuse esitanud isiku eelnevat ärakuulamist (kuigi tal on *ex lege* kaebeõigus avaliku sektori vahendeid käsitlevas menetluses) ja kohtule ei ole jäetud võimalust otsustada olukordade üle, milles vastustaja väidab, et ta ei ole talle süüks pandud tegudes osalenud, arvestades, et avalikes huvides kaebuse esitanud üksus osales käesolevas [põhjendamatu puudujäägi katmise menetluses] kaaskaebajana ning mõned vastustajad on väitnud, et nad ei ole asjaomastes tegudes osalenud?

8. Kas ELL artiklit 2 ja artikli 19 lõike 1 teist lõiku ning harta artiklit 47 koostoimes ELTL artikli 267 ja […] Euroopa [Liidu] Kohtu põhikirja […] artikli 23 esimese lõiguga tuleb tõlgendada nii, et eelotsusetaotluse peatava toimega ja Euroopa Kohtu lõpliku otsuse tõhususega on vastuolus [LOA artikli 8 lõige 3, artikkel 10 ja artikli 13] lõige 3 koostoimes selle preambuliga (V jaotise kümnes ja üheteistkümnes lõik), millega on kehtestatud selle seaduse absoluutne õigusjõud, mis võtab eelotsuse küsimustele antud vastuselt selle soovitava toime ning mis on seetõttu vastuolus liidu õiguse esimuse ja vahetu õigusmõju põhimõtetega?“

**Euroopa Kohtu pädevus**

45 Prokuratuur ning RAS, JTN, ANMG, AAT, NMF, IGA, ARM ja ARMG väitsid oma kirjalikes seisukohtades sisuliselt, et liidu õigus ei reguleeri amnestiat, mistõttu ei ole Euroopa Kohus pädev eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustele vastama.

46 Sellega seoses tuleb täheldada, et kuigi amnestia kehtestamine ja kehtetuks muutmine kuulub liikmesriikide pädevusse (vt selle kohta 16. detsembri 2021. aasta kohtuotsus AB jt (amnestia tühistamine), C-203/20, EU:C:2021:1016, punkt 40), peavad nad selle pädevuse teostamisel siiski järgima kohustusi, mis tulenevad neile liidu õigusest (vt selle kohta 24. juuli 2023. aasta kohtuotsus Lin, C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, punkt 82 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 25. veebruari 2025. aasta kohtuotsus Sąd Rejonowy w Białymstoku ja Adoreikė, C-146/23 ja C-374/23, EU:C:2025:109, punkt 33 ning seal viidatud kohtupraktika).

47 Nagu nähtub eelotsusetaotlusest, puudutavad eelotsuse küsimused seda, kuidas tõlgendada liikmesriikidele kohustusi ette nägevaid liidu õigusnorme, nimelt esiteks ELTL artikleid 267 ja 325 ning ELL artiklit 2, artikli 4 lõiget 3 ja artikli 19 lõike 1 teist lõiku ning teiseks määrust nr 2988/95, et eelotsusetaotluse esitanud kohus saaks hinnata LOA kooskõla nende liidu õigusnormidega.

48 Seega, ilma et see mõjutaks eelotsusetaotluse vastuvõetavuse hindamist, on Euroopa Kohus põhimõtteliselt pädev tõlgendama neid sätteid ELTL artikli 267 alusel esitatud eelotsusetaotluse raames.

49 Konkreetsemalt ELL artikli 19 suhtes väidavad põhikohtuasja vastustajad ja Hispaania valitsus siiski seda, et viidatud artiklit 19 käsitlevad küsimused ei puuduta olukorda, mis kuulub liidu õiguse kohaldamisalasse.

50 Sellega seoses tuleb meenutada, et ELL artiklis 2 tunnustatud õigusriigi väärtust täpsustav ELL artikkel 19 (27. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punkt 32, ning 5. juuni 2023. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (kohtunike sõltumatus ja eraelu), C-204/21, EU:C:2023:442, punkt 69) sätestab lõike 1 teises lõigus, et liikmesriigid näevad liidu õigusega hõlmatud valdkondades ette õigussubjektide tulemusliku õiguskaitse tagamiseks vajaliku kaebeõiguse. Seega on liikmesriigi ülesanne kehtestada selline õiguskaitsevahendite ja menetluste süsteem, mis tagab tõhusa kohtuliku kontrolli neis valdkondades (27. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punkt 34; 26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny, C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, punkt 32, ning 11. juuli 2024. aasta kohtuotsus Hann-Invest jt, C-554/21, C-622/21 ja C-727/21, EU:C:2024:59, punkt 34).

51 Olgu lisatud, et ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik viitab „liidu õigusega hõlmatud valdkondadele“ sõltumata olukorrast, milles liikmesriigid seda õigust rakendavad (vt selle kohta 27. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punkt 29; 26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny, C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, punkt 33, ning 11. juuli 2024. aasta kohtuotsus Hann-Invest jt, C-554/21, C-622/21 ja C-727/21, EU:C:2024:59, punkt 35).

52 Seega on see säte sisult mõeldud kohaldamiseks iga liikmesriigi kohtuniku või kohtu suhtes, kellel tuleb lahendada küsimusi, mis on seotud liidu õiguse tõlgendamise või kohaldamisega ning kuuluvad seega liidu õigusega hõlmatud valdkonda selle sätte tähenduses (25. veebruari 2025. aasta kohtuotsus Sąd Rejonowy w Białymstoku ja Adoreikė, C-146/23 ja C-374/23, EU:C:2025:109, punkt 34 ning seal viidatud kohtupraktika).

53 Käesoleval juhul leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus esiteks, nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 35, et LOA sätete alusel võidakse amnestia anda tegude suhtes, mis ei ole küll süüteod, kuid kahjustavad liidu finantshuve. Sellest eeldusest lähtudes soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas selline tõlgendus on kooskõlas Euroopa Kohtu praktikas liidu finantshuvide kaitse mõistele antud laia tõlgendusega.

54 Teiseks peab eelotsusetaotluse esitanud kohus juhul, kui ta LOA artikli 1 alusel amnestiat kohaldab, vastavalt selle seaduse artikli 2 punktile e kontrollima, kas asjasse puutuvad teod tuleb kvalifitseerida süütegudeks, mis kahjustavad liidu finantshuve ELTL artikli 325 tähenduses.

55 Sellest järeldub, et Tribunal de Cuentas (kontrollikoda) võib LOA määratletud menetlusraamistikus tõepoolest lahendada küsimusi, mis puudutavad ELTL artikli 325 tõlgendamist või kohaldamist, mis tähendab, et see menetlusraamistik peab olema kooskõlas ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga.

56 Seega tuleb asuda seisukohale, et käesoleva kohtuotsuse punktis 47 viidatud sätete tõlgendamine kuulub ELTL artikli 267 alusel Euroopa Kohtu pädevusse.

**Eelotsusetaotluse vastuvõetavus**

57 Põhikohtuasja vastustajad vaidlesid vastu kogu eelotsusetaotluse vastuvõetavusele, kuna Tribunal de Cuentas (kontrollikoda) ei ole „kohus“ ELTL artikli 267 tähenduses, ta ei täida õigusemõistmise ülesandeid ega ole sõltumatu ja erapooletu.

58 Sellega seoses tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et selleks, et hinnata, kas eelotsusetaotluse esitanud organ on „kohus“ ELTL artikli 267 tähenduses – küsimus, mis kuulub üksnes liidu õiguse valdkonda –, võtab Euroopa Kohus arvesse mitut asjaolu, nagu asjaomase organi õiguslik alus, alalisus, otsuste kohustuslikkus, menetluse võistlevus, õigusnormide kohaldamine organi poolt ning tema sõltumatus (vt 30. juuni 1966. aasta kohtuotsus Vaassen-Göbbels, 61/65, EU:C:1966:39, lk 395; 21. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 51, ning 7. mai 2024. aasta kohtuotsus NADA jt, C-115/22, EU:C:2024:384, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).

59 Samuti on selleks, et liikmesriigi kohtul oleks õigus Euroopa Kohtu poole pöörduda, nõutav, et tegemist oleks selles kohtus poolelioleva vaidlusega ja et lahendil, mille kohus peab oma menetluses tegema, oleks kohtuotsuse jõud (vt 5. märtsi 1986. aasta kohtumäärus Greis Unterweger, 318/85, EU:C:1986:106, punkt 4; 25. aprilli 2018. aasta kohtumäärus Secretaria Regional de Saúde dos Açores, C-102/17, EU:C:2018:294, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 3. mai 2022. aasta kohtuotsus CityRail, C-453/20, EU:C:2022:341, punkt 42).

60 Käesoleval juhul väidavad põhikohtuasja vastustajad esiteks, et Tribunal de Cuentas (kontrollikoda) ei ole käsitatav osana kohtuvõimust ning et selle liikmed täidavad peamiselt majandus- ja finantstegevusega seotud raamatupidamiskontrolli, mitte õigusemõistmise ülesandeid.

61 Selle kohta nähtub Euroopa Kohtu praktikast, et asjaolu, et eelotsusetaotluse esitanud organ täidab niisuguseid raamatupidamiskontrolli ülesandeid, ei takista tema kvalifitseerimist kohtuks ELTL artikli 267 tähenduses, kui ta täidab eelotsusetaotluse esitamise kontekstis õigusemõistmise funktsiooni (vt selle kohta 13. juuli 2023. aasta kohtuotsus Achilleion, C-313/22, EU:C:2023:574, punkt 36).

62 Selleks, et teha kindlaks, kas liikmesriigi organit, kellele seadus annab erinevat laadi ülesanded, tuleb pidada „kohtuks“ ELTL artikli 267 tähenduses, on vaja uurida, mis laadi – kas halduslikke või kohtulikke – konkreetseid ülesandeid ta täidab selles õiguslikus kontekstis, milles ta Euroopa Kohtu poole pöördub, et kontrollida, kas selles organis on vaidlus pooleli ja kas see organ peab tegema oma menetluses lahendi, millel on kohtuotsuse jõud (16. veebruari 2017. aasta kohtuotsus, Margarit Panicello, C-503/15, EU:C:2017:126, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika).

63 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlusest ja Hispaania valitsuse kirjalikest seisukohtadest, et Tribunal de Cuentas (kontrollikoda) täidab LOTCU artikli 15 alusel õigustmõistvat funktsiooni põhjendamatu puudujäägi katmise menetluses.

64 Teiseks leiavad põhikohtuasja vastustajad, et Tribunal de Cuentas (kontrollikoda) ei vasta sõltumatuse ja erapooletuse nõuetele.

65 Kõigepealt väidavad nad, et süsteem, mille kohaselt nimetab raamatupidamisnõustajad ametisse Hispaania parlament, ei taga piisavalt sõltumatust ja erapooletust. Seejärel tuleb märkida, et raamatupidamisnõustaja, kes eelotsusetaotluse esitas, on LOA-le vastu olnud erakonnale lähedane isik. Tema erapoolikus nähtus eelotsusetaotluse põhjendustest ja sellest, kuidas ta põhikohtuasja menetluse käiku korraldas, et ta saaks oodata ära LOA vastuvõtmise ja see kahtluse alla seada käesolevas eelotsusemenetluses paralleelselt selle erakonna poolt Tribunal Constitucionalile (Hispaania konstitutsioonikohus) esitatud põhiseaduslikkuse järelevalve kaebusega. Sellel nõustajal ei ole ka mingit ametist tagandamise keelu tagatist teenistuses, kuhu ta on määratud, või kohtuvaidluste osakonna liikmena. Lõpuks väidavad põhikohtuasja vastustajad, et Tribunal de Cuentase (kontrollikoda) sõltumatust kahjustab asjaolu, et põhjendamatu puudujäägi katmise menetlust läbi viivad uurimisvolitustega ametnikud nimetatakse nende avalike teenistujate hulgast, kes töötavad provintsis, kus kõnealused teod toime pandi, või Tribunal de Cuentase (kontrollikoda) ametnike hulgast.

66 Euroopa Kohtu praktikast nähtub, et õigusemõistmise ülesandest lahutamatu nõue, et kohus peab olema sõltumatu, on oluline osa hartaga tagatud õigusest tõhusale kohtulikule kaitsele ja põhiõigusest õiglasele kohtulikule arutamisele, mis on liidu õigusest õigussubjektidele tulenevate kõigi õiguste ja ELL artiklis 2 osutatud liikmesriikide ühiste väärtuste, eeskätt õigusriigi väärtuse kaitse tagamisel esmase tähtsusega (11. juuli 2024. aasta kohtuotsus Hann-Invest jt, C-554/21, C-622/21 ja C-727/21, EU:C:2024:594, punkt 49 ning seal viidatud kohtupraktika).

67 Sellel „sõltumatuse“ nõudel on kaks külge. Esimene, väline külg nõuab, et asjasse puutuv organ täidaks oma ülesandeid täiesti iseseisvalt, olemata kellegagi hierarhilises või alluvussuhtes ja saamata kelleltki korraldusi või juhiseid, olles seega kaitstud väljastpoolt lähtuva sekkumise või surve eest, mis võib vähendada selle organi liikmete otsustusvabadust ja mõjutada nende tehtavaid lahendeid (11. juuli 2024. aasta kohtuotsus Hann-Invest jt, C-554/21, C-622/21 ja C-727/21, EU:C:2024:594, punkt 50 ning seal viidatud kohtupraktika).

68 Sellega seoses tuleb märkida, et asjasse puutuva organi liikmete ametist tagandamise keeld on kohtunike sõltumatusega lahutamatult seotud tagatis, kuna selle eesmärk on kaitsta isikuid, kelle ülesanne on õigust mõista (7. mai 2024. aasta kohtuotsus NADA jt, C-115/22, EU:C:2024:384, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).

69 Täpsemalt nõuab ametist tagandamise keelu põhimõte, mille ülimat tähtsust tuleb rõhutada, eelkõige seda, et kohtunikul oleks võimalik ametisse jääda kuni kohustuslikku pensioniikka jõudmiseni või kuni ametiaja lõpuni, kui tema ametiaeg on kindlaksmääratud kestusega. Ilma et see oleks absoluutne, võib sellest põhimõttest erandeid teha üksnes tingimusel, et see on põhjendatav õiguspäraste ja ülekaalukate põhjustega, järgides samas proportsionaalsuse põhimõtet. Nii on üldjuhul lubatud kohtunik ametist tagandada, kui ta ei ole võimeline oma ametikohustuste täitmist jätkama töövõimetuse või olulise rikkumise tõttu, kusjuures järgida tuleb vastavaid menetlusi (7. mai 2024. aasta kohtuotsus NADA jt, C-115/22, EU:C:2024:384, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika).

70 Kohtu liikmete ametist tagandamise keelu tagatis nõuab niisiis, et asjasse puutuva organi liikmete tagandamise juhud oleksid kindlaks määratud sõnaselgete erinormidega, mis pakuksid kindlamaid tagatisi kui haldus- ja tööõiguse üldnormides ette nähtud tagatised ebaseadusliku tagandamise korral (7. mai 2024. aasta kohtuotsus NADA jt, C-115/22, EU:C:2024:384, punkt 44 ja seal viidatud kohtupraktika).

71 Sõltumatuse nõude teine, sisemine külg on seotud mõistega „erapooletus“ ja selle eesmärk on võrdse distantsi hoidmine menetlusosaliste ja huvidega, mis neist igaühel on menetluse eseme vastu. See külg nõuab, et peetaks kinni objektiivsusest ja et puuduks mis tahes huvi vaidluses tehtava lahendi vastu, v.a õigusnormi range kohaldamine (11. juuli 2024. aasta kohtuotsus Hann-Invest jt, C-554/21, C-622/21 ja C-727/21, EU:C:2024:594, punkt 51 ning seal viidatud kohtupraktika).

72 Põhikohtuasja vastustajate esitatud argumente arvestades tuleb kõigepealt meelde tuletada, et ainuüksi asjaolu, et seadusandlik võim sekkub kohtuniku ametisse nimetamise menetlusse, ei tekita kohtuniku sõltuvust sellest võimust ega kahtlusi kohtuniku erapooletuses, kui pärast ametisse nimetamist ei avaldata asjaomasele isikule mingit survet ja ta ei saa oma ülesannete täitmisel juhiseid (vt selle kohta 9. juuli 2020. aasta kohtuotsus Land Hessen, C-272/19, EU:C:2020:535, punkt 54 ja seal viidatud kohtupraktika).

73 Tribunal de Cuentase (kontrollikoda) kohta on põhiseaduse artikli 136 lõikes 3 muu hulgas sätestatud, et selle kohtu liikmetel on samasugune sõltumatus ja nende suhtes kehtib samasugune ametist tagandamise keeld nagu kohtunikele. LOTCU artiklites 30 ja 36 on täpsustatud nende liikmete sõltumatuse ja ametist tagandamise keelu tagatised. Esimeses normis on nimelt sätestatud, et selle kohtu raamatupidamisnõustajad on sõltumatud ja neid ei saa ametist tagandada, ning teises on ette nähtud, et sama kohtu presidenti ja raamatupidamisnõustajaid võib ametist vabastada üksnes nende ametiaja lõppemise, Hispaania parlamendi heaks kiidetud ametist lahkumise, töövõimetuse, ametikitsenduste või ametikohustuste raske rikkumise tõttu.

74 Lisaks nähtub LFTCU artiklist 24, et Tribunal de Cuentase (kontrollikoda) liikmed täidavad oma ülesandeid kooskõlas neile omaste erapooletuse ja väärikuse põhimõtetega ning nende suhtes ei saa algatada menetlust seoses nende kohustuste täitmisel väljendatud arvamustega.

75 Eelotsusetaotluses on ka täpsustatud, et eelotsusetaotluse esitanud raamatupidamisnõustaja täidab oma õigusemõistmise funktsiooni sõltumatult, teda ei saa ametist tagandada kuni tema üheksa-aastase ametiaja lõpuni, tal ei ole mingit hierarhilist või alluvussuhet kolmandate isikutega ning ta on seega kaitstud igasuguse välise sekkumise või surve eest.

76 Seega tuleb asuda seisukohale, et arvestades käesoleva kohtuotsuse punktides 73–75 meenutatud Tribunal de Cuentase (kontrollikoda) liikmete sõltumatuse ja erapooletuse tagatisi, ei tekita seadusandliku võimu sekkumine nende ametisse nimetamisel, mida põhikohtuasja vastustajad kritiseerivad, nende sõltuvust sellest võimust ega muuda küsitavaks nende erapooletust (vt analoogia alusel 20. aprilli 2021. aasta kohtuotsus Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punktid 54–56).

77 Tribunal de Cuentase (kontrollikoda) kohtu staatust ei sea kahtluse alla ka põhikohtuasja vastustajate väljendatud kahtlused, mis puudutavad eelkõige käesoleva eelotsusetaotluse esitanud raamatupidamisnõustajate erapooletust.

78 Nimelt argument, et raamatupidamisnõustaja, kes esitas käesoleva eelotsusetaotluse, näitas oma isiklikku eelarvamust LOA suhtes eelkõige sellega, et ta on väidetavalt sellele seadusele vastu olnud erakonnale lähedane isik, on ebamäärane ja täiesti põhjendamata.

79 Lõpuks, mis puudutab asjaolu, et põhjendamatu puudujäägi katmise menetlust läbi viivad uurimisvolitustega ametnikud nimetati nende avaliku teenistuse ametnike hulgast, kes töötavad provintsis, kus kõnealused teod toime pandi, või Tribunal de Cuentase (kontrollikoda) ametnike

hulgast, siis tuleb märkida, et see asjaolu ei sea kahtluse alla selle kohtu sõltumatust ja tema liikmete sõltumatut tegutsemist, tingimusel et need uurimisvolitustega ametnikud ei osale otsesõnu õigusemõistmises, nimelt nõupidamistes. Sellega ei ole käesoleval juhul aga tegemist.

80 Nimelt, nagu nähtub eelotsusetaotlusest, lõpeb eeluurimise staadium siis, kui uurimisvolitustega ametnik teeb esialgse kokkuvõtte, mis kantakse protokolli, mis ei ole mingil juhul siduv Tribunal de Cuentase (kontrollikoda) vaidluste osakonna teenistusele – ja seda nii väidetava kahju suuruse kui ka vastutavate isikute kindlakstegemise puhul –, mistõttu saab põhjendamatu puudujäägi katmise menetluse kohtuvaidluse staadiumi alustada üksnes nende poolte nõude alusel, kellel on selleks kaebeõigus.

81 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb käesoleval juhul asuda seisukohale, et Tribunal de Cuentas (kontrollikoda) on „kohus“ ELTL artikli 267 tähenduses. Järelikult on käesolev eelotsusetaotlus vastuvõetav.

## Eelotsuse küsimuste analüüs

### *Esimene küsimus*

*Vastuvõetavus*

82 Prokuratuur, põhikohtuasja vastustajad ja Hispaania valitsus vaidlevad vastu esimese küsimuse vastuvõetavusele põhjusel, et sellel ei ole mingit seost põhikohtuasja faktiliste asjaolude ja esemega, kuna Kataloonia iseseisvusliikumise rahastamine ei mõjuta kuidagi liidu eelarve tulusid. Järelikult ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotletud liidu õiguse tõlgendus selle vaidluse lahendamiseks vajalik.

83 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et ELTL artiklis 267 sätestatud menetluses on üksnes põhikohtuasja menetleval ja selle lahendamise eest vastutaval liikmesriigi kohtul iga kohtuasja erisusi arvesse võttes õigus hinnata nii eelotsuse vajalikkust asjas otsuse langetamiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Seega, kui küsimused on esitatud liidu õiguse tõlgendamise kohta, on Euroopa Kohus üldjuhul kohustatud neile vastama. Sellest järeldub, et liidu õigust puudutavate küsimuste asjakohasust eeldatakse. Euroopa Kohus võib liikmesriigi kohtu esitatud eelotsusetaotlusele vastamisest keelduda vaid siis, kui on ilmne, et taotletav liidu õiguse tõlgendus ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja tegelike asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (13. juuli 2000. aasta kohtuotsus Idéal tourisme, C-36/99, EU:C:2000:405, punkt 20, ning 2. detsembri 2025. aasta kohtuotsus Stichting Right to Consumer Justice ja Stichting App Stores Claims, C-34/24, EU:C:2025:936, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).

84 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlusest, et eelotsusetaotluse esitanud kohtus on pooleli põhjendamatu puudujäägi katmise menetlus, milles väidetakse, et põhikohtuasja vastustajate poolt teatavate Kataloonia iseseisvusliikumisega seotud kulutuste tegemine kahjustas Generalitati vara.

85 Sellega seoses soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus muu hulgas teada, kas isegi kui puudub konkreetne finantsmõju liidu eelarvele, tuleb tuvastada liidu finantshuvide kahjustamine ELTL artikli 325 lõike 1 tähenduses, kui tehakse kindlaks niisuguste õigusvastaste tegude toimepanemine riigivara haldamisel, mis ohustasid või võisid kahjustada liidu eelarvet, kuna need oleksid Kataloonia sõltumatuse saavutamise korral võinud mõjutada osaliselt liikmesriikide maksetega rahastatava liidu eelarve tulusid.

86 Piisab aga, kui täheldada, et hinnang sellele, mida saab käsitada liidu finantshuvide kahjustamisena, tuleb anda esitatud küsimuse sisu, mitte selle vastuvõetavuse analüüsimisel (vt selle kohta 18. jaanuari 2024. aasta kohtuotsus Lietuvos notarų rūmai jt, C-128/21, EU:C:2024:49, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika).

87 Seega on esimene küsimus vastuvõetav.

*Sisulised küsimused*

88 Esimene küsimus ei puuduta mitte ainult ELTL artikli 325 lõike 1, vaid ka ELL artikli 4 lõike 3 ja määruse nr 2988/95 tõlgendamist. Siiski tuleb esiteks märkida, et nimetatud artikkel 325 kujutab endast ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö üldpõhimõtte konkreetset väljendust (vt selle kohta 8. märtsi 2022. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Ühendkuningriik (võitlus alahindamises seisnevate pettuste vastu), C-213/19, EU:C:2022:167, punkt 261).

89 Teiseks ilmneb, et määrus nr 2988/95 ei ole käesoleval juhul kohaldatav, kuna vastavalt selle artikli 1 lõikele 2 kohaldatakse selles määruses ette nähtud meetmeid ja karistusi üksnes „ettevõtja“ tegevusest või tegevusetusest tuleneva eeskirjade eiramise suhtes. Eelotsusetaotluses ei ole aga ühtegi viidet sellele, et põhikohtuasja vastustajad Generalitati juhtorganite liikmetena tegutsesid ettevõtjatena selle tegevuse raames, mis on nende suhtes algatatud põhjendamatu puudujäägi katmise menetluse ese.

90 Sellest järeldub, et käesoleval juhul tuleb tõlgendada üksnes ELTL artikli 325 lõiget 1.

91 Oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas ELTL artikli 325 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et riigisisesed õigusnormid, mis näevad ette amnestia tegude eest, mille tõttu tekib avaliku sektori vahendeid puudutav vastutus ja mis on pandud toime poliitilise tegevuse käigus liikmesriigi territooriumi ühe osa iseseisvuse saavutamise eesmärgil ning mis on seotud vahenditega, mis ei ole liidu eelarvest pärit ega sinna makstavad, on selle sättega vastuolus sel alusel, et selle iseseisvuse tagajärjel oleksid liidu omavahendid võinud väheneda asjasse puutuva liikmesriigi kogurahvatulul põhineva makse arvelt.

92 Sellega seoses märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kuigi LOA artikli 2 punkt e jätab LOA kohaldamisalast sõnaselgelt välja „Euroopa Liidu finantshuve kahjustavaks süüteoks kvalifitseeritud teod“, piirates selle välistamise üksnes karistusõiguslikku laadi tegudega, on liikmesriigi seadusandja kaudselt leidnud, et teod, mis ei kujuta endast õigusrikkumist, kuid mis toovad kaasa vastutuse avalike vahendite eest ja mida reguleerivad selle seaduse artikli 1 lõike 1 punktid a–c koostoimes sama artikli lõigetega 2–4, võivad kuuluda amnestia kohaldamisalasse, kuigi need võivad samas neid finantshuve kahjustada.

93 Seega tuleb käesoleval juhul hinnata, kas LOAs ette nähtud vastutuse lõppemine võib kahjustada liidu finantshuve.

94 Tuleb rõhutada, et ELTL artikli 325 lõikega 1 on liikmesriikidele pandud kohustus võidelda liidu finantshuve kahjustava pettuse ja mis tahes muu ebaseadusliku tegevuse vastu hoiatavate ja tõhusate meetmetega (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 181 ning seal viidatud kohtupraktika).

95 Mis puudutab mõistet „liidu finantshuvid“ ELTL artikli 325 lõike 1 tähenduses, siis ei hõlma see kohtupraktika kohaselt mitte ainult liidu eelarvesse laekuvaid tulusid, vaid ka sellest eelarvest kaetavaid kulusid (vt selle kohta 21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 183 ning seal viidatud kohtupraktika).

96 Täpsemalt on Euroopa Kohus selle kohta juba märkinud, et isegi rikkumised, millel ei ole konkreetset finantsmõju, võivad oluliselt kahjustada liidu finantshuve, mistõttu ei hõlma ELTL artikli 325 lõige 1 mitte ainult tegusid, mis tegelikult põhjustavad liidu omavahendite laekumata jäämise, vaid ka katset selliseid tegusid toime panna (vt selle kohta 21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 187 ning seal viidatud kohtupraktika). See säte hõlmab seega tegusid, mille mõju liidu eelarvele ei saa välistada, kuna need puudutavad vahendeid, mis sellest eelarvest välja makstakse või on mõeldud sinna maksmiseks.

97 Seevastu ei saa võimalik mõju liidu eelarvele tuleneda üksnes riigieelarvele tekitatud kahjust, põhjusel, et võib muutuda ka asjaomase liikmesriigi makse liidu eelarvesse (vt selle kohta 9. jaanuari 2024. aasta kohtumäärus Unitatea Administrativ Teritorială Județul Brașov, C-131/23, EU:C:2024:42, punkt 50).

98 Eelkõige ei saa liidu finantshuvide kahjustamist tuvastada üksnes kogurahvatulu vähenemise alusel, mis võib tuleneda riigi territooriumi ühe osa eraldumisest.

99 Nimelt, isegi kui eeldada, et liikmesriigi kogurahvatulu vähenemine tema territooriumi ühe osa eraldumise tõttu võib kaasa tuua liidu eelarvesse tehtava riikliku makse vähenemise, on tegemist tagajärjega, mis tuleneb asjaolust, et kõnealune territoorium ei ole enam aluslepingute kohaldamisalasse kuuluv ega aita enam rahaliselt kaasa nende lepingute rakendamisele ega saa kasu aluslepingutes ette nähtud toetusmeetmetest. Järelikult ei saa sellist makse vähenemist iseenesest pidada liidu finantshuve kahjustavaks ELTL artikli 325 lõike 1 tähenduses.

100 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et ELTL artikli 325 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et riigisisesed õigusnormid, mis näevad ette amnestia tegude eest, mille tõttu tekib avaliku sektori vahendeid puudutav vastutus ja mis on pandud toime poliitilise tegevuse käigus liikmesriigi territooriumi ühe osa iseseisvuse saavutamise eesmärgil ning on seotud vahenditega, mis ei ole liidu eelarvest pärit ega sinna makstavad, ei ole selle sättega vastuolus sel alusel, et selle iseseisvuse tagajärjel oleksid liidu omavahendid võinud väheneda asjasse puutuva liikmesriigi kogurahvatulul põhineva makse arvelt.

***Teine ja seitsmes küsimus***

*Vastuvõetavus*

101 Nagu käesoleva kohtuotsuse punktis 83 juba sisuliselt märgitud, nähtub ELTL artikli 267 sõnastusest endast, et taotletavat eelotsust peab eelotsusetaotluse esitanud kohtul olema „vaja“ tema menetluses olevas kohtuasjas „otsuse tegemiseks“ (6. märtsi 2025. aasta kohtuotsus D. K. (kohtunikule määratud kohtuasjade ümberjaotamine), C-647/21 ja C-648/21, EU:C:2025:143, punkt 48, ning 11. juuli 2024. aasta kohtuotsus Hann-Invest jt, C-554/21, C-622/21 ja C-727/21, EU:C:2024:594, punkt 40 ning seal viidatud kohtupraktika).

102 Põhikohtuasi ja liidu õigusnormid, mille tõlgendamist palutakse, peavad seega olema sedavõrd seotud, et see tõlgendus on objektiivselt vajalik otsuse jaoks, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus peab tegema (26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny, C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, punkt 48 ning seal viidatud kohtupraktika).

103 Käesolevas asjas, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 55, peab eelotsusetaotluse esitanud kohus, kui ta otsustab LOA alusel avaliku sektori vahenditega seotud vastutuse lõppemise üle, võtma selles seaduses määratletud menetlusraamistikus seisukoha ELTL artikli 325 tõlgendamise kohta, mis tähendab, et see menetluslik raamistik peab olema kooskõlas ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga.

104 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul võib liidu eelarve kahjustamise tuvastada täiendavate menetlustoimingutega, mida teises ja seitsmendas küsimuses viidatud LOA sätted tal siiski takistavad teha.

105 Sellega seoses nähtub Euroopa Kohtu praktikast, et eelotsuse küsimused, mille eesmärk on võimaldada eelotsusetaotluse esitanud kohtul leida lahendus *in limine litis* niisugustele menetluslikele raskustele nagu need, mis võivad takistada põhikohtuasja edasist läbivaatamist, on ELTL artikli 267 alusel vastuvõetavad (vt selle kohta 6. märtsi 2025. aasta kohtuotsus D. K. (kohtunikule määratud kohtuasjade ümberjaotamine), C-647/21 ja C-648/21, EU:C:2025:143, punkt 53, ning 1. augusti 2025. aasta kohtuotsus Daka jt, C-422/23, C-455/23, C-459/23, C-486/23 ja C-493/23, EU:C:2025:592, punkt 61 ning seal viidatud kohtupraktika).

106 Üksnes eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on hinnata kavandatavate menetlustoimingute vajalikkust, võttes arvesse kõiki tema menetluses oleva kohtuasja asjaolusid. Nimelt ELTL artikli 267 alusel algatatud menetluses, mis põhineb liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu ülesannete selgel eristamisel, on põhikohtuasja faktiliste asjaolude tuvastamine ja hindamine ning riigisisese õiguse tõlgendamine ja kohaldamine vaid liikmesriigi kohtu pädevuses (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 134, ning 31. jaanuari 2023. aasta kohtuotsus Puig Gordi jt, C-158/21, EU:C:2023:57, punkt 61 ning seal viidatud kohtupraktika).

107 Selles kontekstis märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus teise küsimuse kohta, et LOAs ette nähtud maksimaalne kahekuuline tähtaeg kõnealuste tegude suhtes amnestia kohaldamiseks takistab tal teha menetlustoiminguid, mis on vajalikud, et tuvastada liidu finantshuvide kahjustamine ELTL artikli 325 tähenduses. ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu tõlgendamise küsimus puudutab seega konkreetselt eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt õigusemõistmise pädevuse teostamist (vt selle kohta 14. novembri 2024. aasta kohtuotsus S. (kohtukoosseisu muutmine), C-197/23, EU:C:2024:956, punkt 42).

108 Seitsmenda küsimuse kohta täpsustab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et LOA artikli 13 lõige 3 ei näe ette, et enne, kui tehakse otsus vastutuse lõppemise kohta selle sätte alusel, kuulatakse ära üldistes huvides kaebuse esitanud pooled, ning paneb sellele kohtule kohustuse see otsus vastu võtta, ilma et tal oleks võimalik hinnata süü puudumise tõendamiseks esitatud väiteid ja tõendeid, et teha kindlaks, kas põhikohtuasja vastustajad on toime pannud tegusid, mille eest neil on tekkinud avaliku sektori vahenditega seotud vastutus.

109 Kuna need küsimused selle kohta, kas ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga on kooskõlas LOAga kehtestatud piirangud põhjendamatu puudujäägi katmise menetluse *inter partes* laadile, on tekkinud hetkel, mil eelotsusetaotluse esitanud kohus asub enne põhikohtuasja lõpetamist ELTL artikli 325 alusel täitma oma kohustust välistada igasugune liidu finantshuvide kahjustamine, on need küsimused objektiivselt vajalikud otsuse jaoks, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus peab selles kohtuasjas tegema.

110 Neil asjaoludel näivad need ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu tõlgendamise küsimused olevat vajalikud selleks, et eelotsusetaotluse esitanud kohus saaks põhikohtuasja lahendada.

111 Järelikult on teine ja seitsmes küsimus vastuvõetavad.

*Sisulised küsimused*

112 Nende küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga on vastuolus amnestiaseaduse menetlusnormid, mis kohustavad liikmesriigi kohut tegema kahe kuu jooksul vastutuse lõppemise otsuse, mis võib nõuda ELTL artikli 325 kohaldamist, ilma et ta hindaks süü puudumise tõendamiseks esitatud väiteid ja tõendeid ning kuulaks ära kõik menetlusosalised.

113 ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu kohaselt peab iga liikmesriik tagama, et organid, kelle ülesanne on liidu õiguse tähenduses „kohtuna“ liidu õiguse kohaldamise või tõlgendamise küsimuste lahendamine ja kes seega on liidu õigusega hõlmatud valdkondades liikmesriigi õiguskaitsevahendite süsteemi osa, täidavad tulemusliku õiguskaitse nõuet (11. juuli 2024. aasta kohtuotsus Hann-Invest jt, C-554/21, C-622/21 ja C-727/21, EU:C:2024:594, punkt 47 ning seal viidatud kohtupraktika). Kuna artikli 19 lõike 1 teine lõik on esiteks sõnastatud selgelt ja täpselt ning teiseks ei ole sellele seatud ühtegi tingimust, on sellel vahetu õigusmõju (18. mai 2021. aasta kohtuotsus Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ jt, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ja C-397/19, EU:C:2021:393, punkt 250; 22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus RS (konstitutsioonikohtu otsuste toime), C-430/21, EU:C:2022:99, punkt 58, ning 1. augusti 2025. aasta kohtuotsus Royal Football Club Seraing, C-600/23, EU:C:2025:617, punkt 119).

114 Käesoleval juhul leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et LOA artikli 10 teine lõik ja artikli 13 lõige 3 on vastuolus ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga, kuna need sätted takistavad tal teostada oma õigusemõistmise pädevust selleks, et esiteks ta saaks teha täiendavate menetlustoimingute abil kindlaks, et tuvastatud õigusnormide rikkumise tõttu kahjustatud vahendid ei pärinenud vähemalt kaudselt liidu eelarvest ega olnud mõeldud sinna maksmiseks, et teiseks tal oleks võimalik hinnata süü puudumist tõendavaid väiteid ja tõendeid ning et kolmandaks ta saaks kuulata enne menetluse lõpetamist ära kõik menetlusosalised.

115 Sellega seoses tuleb märkida, et erinevalt harta artiklist 47, mida võidakse selle kohaldamisalas rikkuda iga kord, kui kahjustatakse õigust tõhusale õiguskaitsevahendile või õiglasele kohtulikule arutamisele, eeldab ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu rikkumise tuvastamine sellise ulatusega probleemide olemasolu, mis on olemuselt süsteemsed ja võivad ohustada liikmesriigi kohtusüsteemi nõuetekohast toimimist, ohustades asjaomase liikmesriigi võimet pakkuda õigussubjektidele piisavaid õiguskaitsevahendeid liidu õigusega hõlmatud valdkondades.

116 Selle hindamisel, kas põhikohtuasjas kõne all olevatest LOA menetlusnormidest võivad tuleneda sellised süsteemsed probleemid, tuleb arvesse võtta riigisisese amnestiaseaduse laadi ning liikmesriikide pädevust sellise seaduse vastuvõtmisel ja kohaldamisel.

117 Nimelt, kui vaadelda seda pädevust – mida on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 46 –, on liikmesriikidel põhimõtteliselt lubatud määrata kindlaks üldistes huvides kehtestatud amnestia rakendamise tingimused, sealhulgas menetlustingimused.

118 Need tingimused kalduvad oma olemuselt kõrvale üldnormidest, kuna amnestia eesmärk on üldiselt menetlusi takistada või peatada ja juhul, kui karistus on juba määratud, selle täideviimine lõpetada (vt selle kohta 29. aprilli 2021. aasta kohtuotsus X (Euroopa vahistamismäärus – *ne bis in idem*), C-665/20 PPU, EU:C:2021:339, punkt 93).

119 Seda arvestades tuleneb amnestia põhimõttest endast riigisiseste kohtute kohustus teha otsus vastutuse lõppemise kohta, ilma et nad hindaksid süü puudumist tõendavaid väiteid ja tõendeid. Kui on kindlaks tehtud, et käsitatavad teod kuuluvad amnestia kohaldamisalasse, peab asja menetlev kohus lõpetama menetluse vastutust lõpetava otsusega, ilma et ta neid väiteid ja tõendeid eelnevalt hindaks. Sama kehtib ilma kohustuse kohta – mille eiramise eest ei ole ette nähtud sanktsiooni – lõpetada juhtum maksimaalselt kahe kuu jooksul.

120 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 129 sisuliselt märkis, on liikmesriigi seadusandjal õigus nõuda, et riigisisesed kohtud lõpetaksid nende läbi viidavad menetlused amnestiaseaduses ette nähtud tingimustel.

121 Nimelt on selle konkreetse korra kindlaksmääramiseks, mille alusel amnestiaseadust tuleb rakendada, vaja teha liikmesriikide vastutusalasse kuuluvaid poliitilisi valikuid, kuna see eeldab asjasse puutuvate lahknevate huvide kaalumist mitmesuguste hinnangute alusel.

122 Käesoleval juhul tuvastas Tribunal Constitucional (konstitutsioonikohus) oma 26. juuni 2025. aasta kohtuotsuses 137/2025 (BOE nr 183, 31.7.2025, lk 103781 (ES:TC:2025:137)) sisuliselt, et LOA alusel vastu võetud amnestia eesmärk on vähendada institutsioonilisi ja poliitilisi pingeid, mis on tekkinud seoses Kataloonia iseseisvuspüüdlustega, ning hõlbustada leppimisprotsessi.

123 Võttes arvesse nii sellise amnestiaseaduse laadi nagu LOA, millel on käesoleva kohtuotsuse punktides 118 ja 119 kirjeldatud tunnused, kui ka selle seaduse eset ja ulatust, mis piirdub Kataloonia iseseisvusprotsessi puudutava poliitilise konflikti lahendamisega, on välistatud, et vastavalt LOA artikli 10 teises lõigus ja artikli 13 lõikes 3 ette nähtud menetlusnormid võivad tekitada probleeme, mis on nii ulatuslikud, et neid võiks käsitada süsteemsetena.

124 Seega ei saa need sätted mingil juhul kahjustada liikmesriigi kohtusüsteemi nõuetekohast toimimist, ohustades asjaomase liikmesriigi võimet pakkuda õigussubjektidele piisavaid õiguskaitsevahendeid liidu õigusega hõlmatud valdkondades.

125 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb teisele ja seitsmendale küsimusele vastata, et ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga ei ole vastuolus riigisisesed amnestiaseaduse menetlusnormid, mis üksnes selle seaduse konkreetselt piiritletud kohaldamisalas kohustavad liikmesriigi kohut tegema maksimaalselt kahe kuu jooksul vastutuse lõppemise otsuse, mis võib nõuda ELTL artikli 325 kohaldamist, ilma et ta hindaks süü puudumise tõendamiseks esitatud väiteid ja tõendeid ning kuulaks ära kõik menetlusosalised, kuna sellised sätted ei saa tekitada ulatuselt süsteemseteks probleemideks kvalifitseeruvaid probleeme, mis võivad ohustada liikmesriigi kohtusüsteemi nõuetekohast toimimist liidu õigusega hõlmatud valdkondades.

### *Kuues ja kaheksas küsimus*

#### *Vastuvõetavus*

126 Hispaania valitsus väidab oma kirjalikes seisukohtades, et vastuvõetamatud on esiteks kuues küsimus, millel puudub seos liidu õigusega, ja teiseks kaheksas küsimus, mis on hüpoteetiline.

127 Sellega seoses soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas liidu õigusega on vastuolus talle riigisisesest õigusest tulenev kohustus teha kahe kuu jooksul otsus, millega lõpetatakse vastutus avalike vahendite valdkonnas, ja lõpetada määratud kaitsemeetmete kohaldamine, kuigi Euroopa Kohus, kellele on esitatud eelotsusetaotlus, ei ole veel oma otsust teinud. Kuna selle küsimuse eesmärk on tagada eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt käesolevas asjas esitatud eelotsusetaotluse tõhusus, on selle analüüsimine Euroopa Kohtu poolt objektiivselt vajalik otsuse jaoks, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus peab tegema.

128 Lisaks, vastupidi sellele, mida väidab Hispaania valitsus, ei muuda asjaolu, et eelotsusetaotluse esitanud kohus võis esitada eelotsusetaotluse ja peatada asja sisulise läbivaatamise, kaheksandat küsimust hüpoteetiliseks. Nimelt ei puuduta see küsimus võimalikke takistusi eelotsusetaotluse esitamisele, vaid sisuliselt seda, kas LOA sätted kahjustavad eelotsusetaotluse esitamise menetluse soovitavat toimet pärast selle algatamist.

129 Järelikult on kuues ja kaheksas küsimus vastuvõetavad.

#### *Sisulised küsimused*

130 Kuuenda ja kaheksanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas ELTL artiklit 267 ja Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23 esimest lõiku tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus liikmesriigi amnestiaseaduse sätted, mis kohustavad liikmesriigi kohtuid kahe kuu jooksul tegema otsuse, millega lõpetatakse vastutus avalike vahendite valdkonnas, ja lõpetama kaitsemeetmete kohaldamine, isegi kui Euroopa Kohus, kellele on esitatud eelotsusetaotlus, ei ole veel oma otsust teinud.

131 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt näeb ELTL artikkel 267 ette Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute vahelise dialoogi, mille eesmärk on tagada liidu õiguse tõlgendamise ühtsus ja võimaldada seeläbi kindlustada selle õiguse sidusus, täielik õigusmõju ja autonoomia ning lõppkokkuvõttes ka aluslepingutega kehtestatud õiguse ainuomane olemus (18. detsembri 2025. aasta kohtuotsus komisjon *vs*. Poola (Euroopa Kohtu praktika *ultra vires*-kontroll – liidu õiguse esimus), C-448/23, EU:C:2025:975, punkt 111 ja seal viidatud kohtupraktika). Seega on selles menetluses tehtud kohtuotsus liikmesriigi kohtule tema menetluses oleva vaidluse

lahendamisel liidu õiguse tõlgendamise osas siduv (22. veebruari 2022. aasta kohtuotsus RS (konstitutsioonikohtu otsuste toime), C-430/21, EU:C:2022:99, punktid 73 ja 74; 6. juuni 2024. aasta kohtuotsus AVVA jt (kohtulik arutelu videokonverentsi teel ilma Euroopa uurimismääruseta), C-255/23 ja C-285/23, EU:C:2024:462, punkt 36, ning 12. veebruari 2026. aasta kohtuotsus Petlichev, C-56/25, EU:C:2026:87, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika).

132 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 23 on ka ette nähtud, et kohtuasjades, milles esitatakse eelotsusetaotlus, peatab liikmesriigi kohtu otsus, millega ta pöördub Euroopa Kohtusse, menetluse riigisisesel tasandil.

133 Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et ELTL artikliga 267 on vastuolus riigisisesed õigusnormid, mille tagajärjel peab liikmesriigi kohus tegema otsuse nii, et tal puudub võimalus esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus või oodata ära Euroopa Kohtu vastus (vt selle kohta 12. veebruari 2019. aasta kohtumäärus RH, C-8/19 PPU, EU:C:2019:110, punkt 48).

134 Ent kohustus teha riigisiseses amnestiaseaduses ette nähtud otsus vastutuse lõppemise kohta maksimaalselt kahe kuu jooksul, ilma et seda tähtaega oleks võimalik eelotsusetaotluse esitamise korral peatada, võtaks eelotsusetaotluse esitanud kohtult ka võimaluse oodata ära Euroopa Kohtu vastus tema taotlusele, võttes nii sellelt menetluselt soovitava toime.

135 Mis puudutab LOA artikli 8 lõikes 3 ette nähtud varem kohaldatud esialgse õiguskaitse kohustuslikku lõpetamist, siis leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et selle sätte ja sama seaduse preambuli koos tõlgendamisest nähtub, et võetud esialgse õiguskaitse abinõud tuleb lõpetada isegi juhul, kui riigisisene menetlus eelotsusetaotluse esitamise tõttu peatatakse.

136 Tõsi, Hispaania valitsus märkis oma kirjalikes seisukohtades, et ajutiste meetmete viivitamatu lõpetamine LOA artikli 8 lõike 3 alusel saab toimuda üksnes juhul, kui kohus leiab, et see seadus on kõnealustele asjaoludele kohaldatav, mistõttu on see amnestia automaatsuse tagajärg.

137 Samas ei tähenda niisuguses olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kus liikmesriigi kohtul on kahtlusi, kas riigisisene amnestiaseadus on liidu õigusega kooskõlas, selle seaduse kohaldatavuse tuvastamine seda, et see kohus võib olla kohustatud andma amnestia, ootamata ära Euroopa Kohtu vastust talle esitatud eelotsuse küsimustele. Kuna menetlus peatatakse Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23 kohaselt kuni Euroopa Kohtult eelotsusetaotlusele vastuse saamiseni, rikuks kohustus lõpetada selles menetlusstaadiumis ajutiste meetmete kohaldamine ELTL artiklist 267 tulenevaid kohustusi.

138 Sellega seoses piisab, kui tuletada meelde, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt nõuab liidu õiguse täielik toime, et liidu õigusega reguleeritavat vaidlust lahendav kohus peab saama kohaldada esialgset õiguskaitset, et tagada tehtava kohtulahendi täielik toime. Nimelt, kui liikmesriigi kohus, kes peatab menetluse kuni Euroopa Kohtult eelotsuse küsimusele vastuse saamiseni, ei saaks kohaldada esialgset õiguskaitset kuni tema selle otsuse kuulutamiseni, mis on tehtud Euroopa Kohtu vastuse tulemusel, väheneks ELTL artikliga 267 kehtestatud süsteemi soovitav toime (vt selle kohta 6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W.Ż. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium – ametisse nimetamine), C-487/19, EU:C:2021:798, punkt 142 ja seal viidatud kohtupraktika).

139 Sellest järeldub, et kui liikmesriigi kohus peab seda vajalikuks, peab tal olema võimalik võtta esialgse õiguskaitse abinõusid või vajaduse korral jätta need jõusse, kuni ta teeb lahendi tulenevalt Euroopa Kohtu vastusest tema eelotsusetaotlusele.

140 Hispaania valitsus väitis oma kirjalikes seisukohtades, et LOA artikli 8 lõiget 3, artiklit 10 ja artikli 13 lõiget 3 on võimalik tõlgendada kooskõlas ELTL artikliga 267, mistõttu võib eelotsusetaotluse esitamise korral menetluse peatada ja esialgse õiguskaitse abinõud kehtima jätta seni, kuni peatamine ja need abinõud on vajalikud, et tagada Euroopa Kohtu antava vastuse soovitav toime.

141 Juhul kui selline tõlgendus on välistatud, tuleb meenutada, et riigisisene õigusnorm, mis takistab ELTL artiklis 267 ette nähtud menetluse rakendamist, tuleb jätta kohaldamata, ilma et asjaomane kohus peaks taotlema või ootama selle riigisisese sätte eelnevat kõrvaldamist seadusandlikul teel või mis tahes muu põhiseadusliku menetluse teel (2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A. B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 141 ja seal viidatud kohtupraktika).

142 Eespool toodud kaalutlusi arvestades tuleb kuuendale ja kaheksandale küsimusele vastata, et ELTL artiklit 267 ja Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23 esimest lõiku tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus liikmesriigi amnestiaseaduse sätted ulatuses, milles need kohustavad liikmesriigi kohtuid maksimaalselt kahe kuu jooksul tegema otsuse, millega lõpetatakse vastutus avalike vahendite valdkonnas, ja lõpetama menetluse varasemas staadiumis määratud kaitsemeetmete kohaldamine, isegi kui Euroopa Kohus, kellele on esitatud eelotsusetaotlus, ei ole veel oma otsust teinud.

**Kolmas kuni viies küsimus**

143 Kolmanda ja neljanda küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus tõlgendada ELTL artiklit 325 ja määrust nr 2988/95 koostoimes esiteks harta artikliga 47 ja EIÕK artikliga 6 ning teiseks õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtetega. Esimesele, teisele ja seitsmendale küsimusele antud vastusest nähtub aga, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei pea põhikohtuasjas käsitletavale olukorrale kohaldama ei artiklit 325 ega seda määrust, mistõttu ei ole vastus kolmandale ja neljandale küsimusele eelotsusetaotluse esitanud kohtule otsuse tegemiseks vajalik ning seega on need küsimused vastuvõetamatud.

144 Mis puudutab viiendas küsimuses viidatud harta artikleid 20 ja 21, siis tuleb meelde tuletada, et Euroopa Kohus võib talle ELTL artikli 267 alusel esitatud eelotsusetaotluse raames liidu õigust tõlgendada üksnes talle antud pädevuse piires (11. juuli 2024. aasta kohtuotsus Hann-Invest jt, C-554/21, C-622/21 ja C-727/21, EU:C:2024:594, punkt 30 ning seal viidatud kohtupraktika).

145 Harta kohaldamisala seoses liikmesriikide tegevusega on määratletud harta artikli 51 lõikes 1, mille kohaselt on harta sätted liikmesriikidele ette nähtud üksnes liidu õiguse kohaldamise korral, ning nimetatud säte on kinnituseks väljakujunenud kohtupraktikale, mille kohaselt on liidu õiguskorras tagatud põhiõigused kohaldatavad kõigis liidu õigusega reguleeritud olukordades, kuid mitte muudes olukordades (11. juuli 2024. aasta kohtuotsus Hann-Invest jt, C-554/21, C-622/21 ja C-727/21, EU:C:2024:594, punkt 31 ning seal viidatud kohtupraktika).

146 Nagu nähtub esimesele küsimusele antud vastusest, ei puuduta põhikohtuasi käesoleval juhul liidu õigusnormi rakendamist, mistõttu ei ole Euroopa Kohus pädev tegema otsust harta artiklite 20 ja 21 tõlgendamise kohta, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus palub.

147 Neil asjaoludel ei ole kolmandale kuni viiendale küsimusele vaja vastata.

## Kohtukulud

148 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse sama kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. **ELTL artikli 325 lõiget 1**

   **tuleb tõlgendada nii, et**

   **riigisisesed õigusnormid, mis näevad ette amnestia tegude eest, mille tõttu tekib avaliku sektori vahendeid puudutav vastutus ja mis on pandud toime poliitilise tegevuse käigus liikmesriigi territooriumi ühe osa iseseisvuse saavutamise eesmärgil ning mis on seotud vahenditega, mis ei ole liidu eelarvest pärit ega sinna makstavad, ei ole selle sättega vastuolus sel alusel, et selle iseseisvuse tagajärjel oleksid liidu omavahendid võinud väheneda asjasse puutuva liikmesriigi kogurahvatulul põhineva makse arvelt.**

2. **ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku**

   **tuleb tõlgendada nii, et**

   **sellega ei ole vastuolus riigisisesed amnestiaseaduse menetlusnormid, mis üksnes selle seaduse konkreetselt piiritletud kohaldamisalas kohustavad liikmesriigi kohut tegema maksimaalselt kahe kuu jooksul vastutuse lõppemise otsuse, mis võib nõuda ELTL artikli 325 kohaldamist, ilma et ta hindaks süü puudumise tõendamiseks esitatud väiteid ja tõendeid ning kuulaks ära kõik menetlusosalised, kuna sellised sätted ei saa tekitada ulatuselt süsteemseteks probleemideks kvalifitseeruvaid probleeme, mis võivad ohustada liikmesriigi kohtusüsteemi nõuetekohast toimimist liidu õigusega hõlmatud valdkondades.**

3. **ELTL artiklit 267 ja Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23 esimest lõiku**

   **tuleb tõlgendada nii, et**

   **nendega on vastuolus liikmesriigi amnestiaseaduse sätted ulatuses, milles need kohustavad liikmesriigi kohtuid maksimaalselt kahe kuu jooksul tegema otsuse, millega lõpetatakse vastutus avalike vahendite valdkonnas, ja lõpetama menetluse varasemas staadiumis määratud kaitsemeetmete kohaldamine, isegi kui Euroopa Kohus, kellele on esitatud eelotsusetaotlus, ei ole veel oma otsust teinud.**

Allkirjad